

Materiały na Komisję Samorządu oraz Strategii i Rozwoju
Powiatu Rady Powiatu Wodzisławskiego

w dniu 14 kwietnia 2025 r.

TEMAT:

**Informacja na temat bieżącej sytuacji na hałdach w
powiecie wodzisławskim, ze szczególnym uwzględnieniem
poprawności realizowanych działań na hałdzie Wrzosa I w
Pszczowie**

Kwiecień 2025 r.

1. Hałda w Rydułtowach.

Starosta Wodzisławski decyzją z dnia 5 marca 2025 r. zezwolił Polskiej Grupie Górniczej S.A. z siedzibą w Katowicach przy ul. Powstańców 30 (NIP: 6342834728), **na przetwarzanie odpadów w procesie odzysku R12 poza instalacjami i urządzeniami, prowadzące do utraty statusu odpadów**, polegające na przeprowadzeniu oględzin, analizy grawimetrycznej, sprawdzeniu, sortowaniu, separacji, demontażu, mieszaniu, przepakowywaniu, cięciu, zagęszczaniu, granulacji, suszeniu, rozdrabnianiu odpadów, na terenie Oddziału KWK ROW Ruch Rydułtowy w Rydułtowach przy ul. Leona 2, na działkach ewidencyjnych nr: 2583/38 i 2586/38 (obręb Rydułtowy Dolne, k.m. 3).

Ilość odpadów przewidzianych do przetworzenia ustalono na 580 000 ton/rok.

W decyzji określono szereg warunków prowadzenia tej działalności oraz uzależniono możliwość prowadzenia procesu przetwarzania od czynników mających wpływ na oddziaływanie na środowisko, zwłaszcza w zakresie zapylenia i uciążliwości dla okolicznych mieszkańców.

Ponadto, w decyzji zawarte zostały wszystkie warunki i ustalenia wypracowane podczas spotkań w Urzędzie Miasta Rydułtowy z przedstawicielami PGG, Urzędu Miasta Rydułtowy, radnymi miasta Rydułtowy oraz osobami reprezentującymi mieszkańców posesji położonych najbliżej hałdy.

Burmistrz Miasta Rydułtowy zaopiniował pozytywnie wydanie decyzji przez Starostę Wodzisławskiego, a w postanowieniu opiniującym zawarł również warunki prowadzenia działalności, które przeniesiono do zezwolenia.

W dniu 19 marca 2025 r. odbyło się kolejne spotkanie zespołu koordynującego temat likwidacji zapożarowania zwałowiska przy szybie Leon II. W spotkaniu wzięli udział: mieszkańcy, radni, przedstawiciele Polskiej Grupy Górniczej S.A., Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śląskim, w tym członek Zarządu pan Arkadiusz Skowron, Burmistrz Miasta Rydułtowy pan Marcin Połomski.

Najważniejsze ustalenia ze spotkania:

- Przedstawiciele PGG S.A. poinformowali, iż została wykonana ekspertyza budowlana oceny stanu technicznego hałdy w rejonie zwału płaskiego nr 3 oraz dawnego stożka nr 2. Z ekspertyzy wynika, iż powierzchnia skarp w środku hałdy jest bardzo zróżnicowana, a nachylenia w skrajnym przypadku odpowiadają kątowi nachylenia większemu niż 60°. W celu złagodzenia występującego niebezpieczeństwa należy doprowadzić do zmniejszenia nachyleń skarp, a także wykonać półki odciążające co ok. 20 m wysokości hałdy. Technologia prowadzenia robót powinna zakładać przepychanie materiału przed siebie przez spycharki rozścielające grunt u podstaw skarp, a także rozbiórkę materiału zgromadzonego na naziomiu począwszy od miejsca możliwie najbardziej oddalonego od krawędzi skarp.
- W dniu 5 marca 2025 r. PGG S.A. uzyskała decyzję Starosty Wodzisławskiego na przetwarzanie odpadów poza instalacjami i urządzeniami.

W decyzji szczegółowo określono warunki realizacji przedsięwzięcia, ze względu na potrzebę zachowania wymogów ochrony środowiska.

- Od 10 marca br. prowadzone są prace interwencyjne, nad którymi nadzór pełnią służby PGG S.A. Prace interwencyjne to roboty niezbędne, które polegają na wybraniu, wystudzeniu i wbudowaniu materiału zapożarowanego w bryłę. Pierwszym etapem jest ukształtowanie bryły do tzw. „stanu bezpiecznego” poprzez zlikwidowanie ognisk największego zapożarowania oraz odizolowanie nowo budowanej hałdy od miejsc zapożarowania. Przewiduje się, iż prace te będą trwały około 8 miesięcy.
- Docelowo planuje się dokonanie wyboru firmy, która w formule „zaprojektuj i wybuduj” opracuje technologię naprawy oraz wykona prace naprawcze i zabezpieczające bryłę w rejonie stożka przy szybie Leon II.
- Obecny na spotkaniu pełnomocnik PGG S.A. zapewnił, iż biorą pełną odpowiedzialność za roboty wykonywane na hałdzie. W PGG S.A. powołano wyspecjalizowaną grupę do spraw hałd, której zadaniem jest prowadzenie skrupulatnego nadzoru nad pracami. Wszystkie decyzje niezbędne do realizacji zadania będą wydawane na PGG S.A., co ma przyczynić się do pełnej kontroli ze strony spółki.

Należy podkreślić, że prace interwencyjne rozpoczęto na hałdzie w dniu 10 marca 2025 r., natomiast do dnia sporządzenia niniejszej informacji, do Starostwa Powiatowego nie wpłynęły żadne skargi na uciążliwości związane z nadmiernym zapyleniem. Równocześnie zaznaczyć należy, że do Starostwa Powiatowego w Wodzisławiu Śl. nie wpłynęły żadne sygnały świadczące o możliwym uciążliwym oddziaływaniu w postaci zapylenia.

Natomiast uciążliwości z hałdy związane są nieprzerwanie związane z odorami i gazami powstającymi wskutek zapożarowania hałdy.

Zastosowany monitoring, podjęte czynności interwencyjne oraz czynności terenowe wykonywane przez pracowników kopalni związane są z potrzebą pełnej kontroli zasięgu występujących zjawisk pożarowych i ich oddziaływania na środowisko.

Dodatkowo podkreślić należy, że w obiegu prawnym jest nadal tzw. „decyzja naprawcza”, wydana przez Starostę Wodzisławskiego, którą nałożono na PGG S.A. obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia oraz przywrócenia środowiska do stanu właściwego zachodniej części zwałowiska KWK „Rydułtowy-Anna” przy szybie „Leon II” w Rydułtowach.

Termin przywrócenia środowiska do stanu właściwego ustalono na dzień 31 grudnia 2034 r.

Równolegle w ostatniej decyzji administracyjnej dot. likwidacji zapożarowania zobowiązano PGG S.A., do wypełnienia przestrzeni tzw. wąwozu powstałego w wyniku realizacji w części północnej budowanej „Bryły krajobrazowej” oraz likwidacji zjawisk termicznych zwału płaskiego 3.

2. Hałda w Pszowie.

SRK S.A. zarządzająca zwałowiskiem odpadów pokopalnianych w Pszowie „Wrzosa I” poinformowała w listopadzie 2024 r., że procedowany był wniosek o pozyskanie środków w ramach programu priorytetowego nr 2.6 „Racjonalne gospodarowanie odpadami i ochrona powierzchni ziemi, zmniejszenie uciążliwości wynikających z wydobywania kopalin” z NFOŚiGW, zgodnie z „Dokumentacją projektowo kosztorysową likwidacji zapożarowania oraz rekultywacji technicznej i biologicznej”. Uzyskano pozytywną akceptację tego wniosku.

Po podpisaniu umowy na dofinansowanie zadania, SRK uruchomi procedurę przetargową na przeprowadzenie rekultywacji zwałowiska „Wrzosa I” w Pszowie.

W listopadzie 2024 r. zaplanowano harmonogram robót:

- Prace przygotowawcze – III kwartał 2025 r.;
- Rekultywacja techniczna wraz z likwidacją zapożarowania – od III kwartału 2025 r. do końca II kwartału 2028 r.;
- Rekultywacja biologiczna – od II kwartału 2026 r. do końca II kwartału 2028 r.;
- Zabiegi pielęgnacyjne – od II kwartału 2028 do końca 2030 r.

Dodatkowo SRK dostarczyła do tut. Starostwa opis dot. likwidacji zapożarowania oraz rekultywacji technicznej i biologicznej zwałowiska „Wrzosa” w Pszowie. Założenia przedsięwzięcia przewidują poprawę stanu gleby i roślinności na terenie miasta Pszów i doprowadzą do rekultywacji terenu. Zaplanowano przemieszczanie mas ziemnych wyłącznie w obrębie obiektu, częściowe wybranie zagranego materiału, wychłodzenie i wbudowanie. Wykonane zostaną poziome i pionowe bariery termoizolacyjne metodą iniekcji otworowej. Następnie wykonana będzie rekultywacja techniczna (zagęszczanie warstw, kształtowanie zboczy i zbiorników retencyjnych) oraz biologiczna (warstwa biologicznie czynna i wprowadzenie roślinności).

Zasadniczym elementem przedsięwzięcia jest jak najszybsze wyeliminowanie bezpośredniego zagrożenia dla środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi poprzez likwidację uciążliwości środowiskowych (zapylenie, emisja gazów, ekspozycja zapachowa, hałas).

W listopadzie 2024 r. podjęto kolejne czynności związane z likwidacją zapożarowania na hałdzie polegające na likwidacji zjawisk pożarowych występujących na północno-zachodniej części zwałowiska.

Poinformowano także, że NFOŚiGW podjął uchwałę w sprawie udzielenia SRK S.A. dofinansowania na przedsięwzięcie pod nazwą „Likwidacja zapożarowania oraz rekultywacja techniczna i biologiczna zwałowiska „Wrzosa I” w Pszowie”.

Dotychczasowe prace polegały na wykonaniu okrywy izolacyjnej z gliny na wierzchowinie zwałowiska oraz wybraniu i wystudzeniu zagranego materiału w miejscach występujących zjawisk pożarowych oraz jego ponowne wbudowanie w obiekt.

Według uzyskanych informacji w oddziale SRK S.A. w Pszowie, aktualnie (według informacji na 31.03.2025 r.) spółka oczekuje na dostarczenie przez wykonawcę dokumentacji, aktualizacji projektu związanego z „Dokumentacją projektowo kosztorysową likwidacji zapożarowania oraz rekultywacji technicznej i biologicznej”. Realizacja tego zlecenia ma nastąpić do końca kwietnia 2025 r., natomiast postępowanie przetargowe zaplanowano rozpocząć w maju 2025 r.

Potrzeba aktualizacji tej dokumentacji podyktowana została koniecznością dostosowania założeń projektowych do dynamicznych zmian zachodzących wewnątrz hałdy pod względem rozprzestrzeniania się zapożarowania.

Obiekt jest na bieżąco monitorowany pod względem termicznym.

Nadmienić należy, że obiekt hałdy „Wrzosa I” również objęty jest „decyzją naprawczą” Starosty Wodzisławskiego. Zgodnie tą decyzją nałożono na SRK S.A. obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko i jego zagrożenia oraz przywrócenia środowiska do stanu właściwego zwałowiska odpadów górniczych „Wrzosa” w Pszowie, zaś termin realizacji obowiązku wybrania materiału aktywnego termicznie oraz jego schłodzenie i przywrócenie terenu do stanu właściwego ma nastąpić do dnia 31 grudnia 2027 r.

Nawiązując do sformułowania użytego przez Komisję w zakresie tematyki niniejszego materiału, który winien uwzględniać ocenę poprawności realizowanych działań na hałdzie „Wrzosa I” w Pszowie informuję, iż rola Starosty Wodzisławskiego sprowadza się do wyegzekwowania nałożonego na SRK S.A. obowiązku ograniczenia oddziaływania na środowisko.

Sposób realizacji prac, ocena ich poprawności leży w gestii środowisk naukowych, w odniesieniu do założeń projektowych, jak również późniejszego nadzoru prowadzenia prac pod kątem efektywności podjętych działań.

W ocenie tut. Wydziału Ochrony Środowiska najistotniejsze jest usunięcie zagrożeń pożarowych mogących w perspektywie generować zwiększoną emisję gazów i pyłów do środowiska, w tym stanowić zagrożenie dla zdrowia ludzi i pogorszenie ich komfortu życia. Należy zatem połączyć potrzebę likwidacji zapożarowań z kwestią powstawania nieuniknionych tymczasowych uciążliwości dla środowiska, aspektami ekonomicznymi, i wyważyć te czynniki w świetle założeń projektowych oraz w dostosowaniu do możliwości technicznych i panujących warunków pracy na hałdzie.

Na przykładzie dwóch sąsiednich hałd w Rydułtowach i Radlinie wnioskować należy, że najskuteczniejszym sposobem usuwania zagrożeń pożarowych jest wybranie materiału czynnego termicznie, jego wystudzenie i wbudowanie. Działania te często łączą się możliwym tymczasowym oddziaływaniem na otoczenie w postaci emisji pyłów i gazów do powietrza. Dodatkowym aspektem powodującym trudności techniczne w realizacji tego typu prac jest nieprzewidywalna struktura obiektów hałdy, ich niejednorodność. Natomiast dodatkowym czynnikiem wpływającym na powstawanie uciążliwości są warunki pogodowe.

Wobec powyższego na chwilę obecną nie można ocenić poprawności realizowanych działań na hałdzie Wrzosa I w Pszowie, gdyż aktualnie SRK S.A. wykonuje jedynie niezbędne zabiegi związane z likwidacją zapożarowania, profilaktyką przeciwpożarową oraz monitoringiem termicznym.

3. Hałda w Radlinie.

W dniu 16 września 2023 r. doszło do zapylenia części miasta pyłem pochodzącym z hałdy przy Kopalni Marcel w Radlinie.

W wyniku tego zdarzenia powiadomione zostały właściwe służby – Straż Pożarna, Policja oraz Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, celem zabezpieczenia terenu hałdy oraz ustalenia czy nie doszło do zagrożenia życia i zdrowia ludzi w obszarze prowadzonych prac na tym obiekcie.

Zapylenie powstające w związku z pracami rekultywacyjnymi i wydobywczymi związane jest bezpośrednio z decyzją Marszałka Województwa Śląskiego na wydobywanie odpadów ze zwałowiska.

Starostwo Powiatowe w Wodzisławiu Śl. dysponuje dokumentacją pracy badawczo-rozwojowej pn. „Przeprowadzenie niezbędnych analiz i badań w celu ustalenia okoliczności i przyczyn zdarzenia wystąpienia osuwiska w dniu 16 września 2023 r. na rekultywowanym obiekcie w Oddziale KWK ROW Ruch Marcel oraz zaprojektowanie działań zaradczych”, wykonaną w lutym 2024 r. przez Główny Instytut Górnictwa w Katowicach, przekazaną przez Polską Grupę Górniczą S.A. w Katowicach.

W dniu 24 października 2024 r. przesłano ww. dokumentację z klauzulą objęcia jej tajemnicą przedsiębiorstwa.

W oparciu o przekazaną wcześniej częściową dokumentację ustalono, że likwidacja zjawisk pożarowych obecnie aktywnych termicznie w części bryły rekultywacyjnej powinna być realizowana poprzez kontrolowaną rozbiórkę zapożarowanych nasypów, połączoną ze studzeniem i dogaszaniem wyeksploatowanego materiału. Ze względu na rozprzestrzenienie się obszarów aktywnych termicznie należy przeprowadzić szereg działań mających na celu

odcięcie nieaktywnych termicznie nasypów nowo formowanej bryły obiektu od aktywnych termicznie części bryły rekultywacyjnej „Marcel”.

Powyższe zapisy precyzują zakres działań niezbędnych do wykonania na obiekcie hałdy, by zlikwidować występujące zapożarowanie na styku części „starej” i „nowej”.

Z posiadanej dokumentacji wynika, że prawdopodobnymi przyczynami zdarzenia wystąpienia osuwiska było nieprawidłowe ukształtowanie skarp/zboczy bryły rekultywacyjnej „Marcel” oraz intensywne zjawiska termiczne związane z występowaniem pożarów endogenicznych. W związku z czym, prowadzenie dalszych prac powinno skupić się na dwóch czynnościach: zmniejszenie kąta nachylenia skarp/zboczy oraz likwidacji pożarów endogenicznych wewnątrz bryły rekultywacyjnej „Marcel”. Dodatkowo w dokumentacji zawarto szereg zaleceń w zakresie dalszej eksploatacji hałdy, lecz pełen obraz zdarzenia pozostaje w dyspozycji zespołu powołanego celem ustalenia wstępnych okoliczności i przyczyn zdarzenia.

Przed Starostą Wodzisławskim procedowane są wnioski spółki „BAROSZ-GWIMET” odpowiednio w zakresie wydania zezwolenia na przetwarzanie odpadów w procesie odzysku R12 poza instalacjami i urządzeniami, prowadzącym do utraty statusu odpadów przetwarzania odpadów oraz zezwolenia na odzysk poza instalacjami i urządzeniami wykorzystywanymi do budowy bryły rekultywacyjnej. Ustalono termin wydania decyzji do dnia 18 kwietnia 2025 r. W toku tych postępowań przeprowadzono szereg spotkań trójstronnych zarówno w Urzędzie Miasta Radlin jak i w Starostwie Powiatowym w Wodzisławiu Śląskim z udziałem przedstawicieli Kopalni, Urzędu Miasta i Starostwa.

Równolegle procedowane są wnioski Polskiej Grupy Górniczej S.A. o wydanie zezwoleń na przetwarzanie odpadów tzn. odzysk poprzez wbudowanie w nowo formowany obiekt jak również odzysk poza instalacjami prowadzący do powstania produktu – kruszywa.

W ostatnim czasie odebrano kilka sygnałów ze strony Urzędu Miasta Radlin o powstającej emisji z hałdy, przekazane w formie fotografii z dalekiej odległości obrazującej emisję pyłów do powietrza podczas likwidacji zapożarowania i przemieszczania mas materiału.

W chwili obecnej spółka korzysta z dotychczasowych decyzji obowiązujących do dnia 31 grudnia 2025 r., dotyczących zezwolenia na przetwarzanie odpadów poza instalacjami wykorzystywanych do budowy bryły oraz przetwarzanie odpadów w instalacji – urządzeniach do produkcji kruszyw. Powyżej wskazane postępowania związane są zatem z planowaną kontynuacją działalności.